

Porto Riko'da Psikoloji Etiğini Sömürgecilikten Arındırmak*

Carlos Rivera**

Herhalde Porto Riko'da psikoloji etiğinin hiçbir zaman bu kadar etikten uzak bir kişi tarafından ele alınması söz konusu olmamıştı. Mart ayında Amerikan Psikologlar Birliği (APB) Etik Ofisi Yöneticisi Dr. Steven Behnke psikoloji araştırmalarında ve uygulamalarında etik üzerine konuşmak üzere Porto Riko'ya gelecekti. Bilindiği üzere Behnke, APB'nin psikologların işkenceli sorgulamalarda aktif rol almasını destekleyen korkunç tutumunu savunmuş ve bu tutumun ortaya çıkmasında rol almıştı. Ben, bir diğer öğrenci ve birçok psikolog, Behnke'nin Porto Riko ziyaretine karşı çıkmak için bir kampanya başlattık.

Behnke'nin ziyareti haberi bizlere ulaşmadan bir süre önce, Ocak ayında Dr. Serdar M. Değirmencioğlu bölümümüze davet edilmişti ve savaşın psikolojisi üzerine bir konuşma yapmıştı. Konuşmasında psikologların savaş konusunda sergilemesi gereken tutum ve Irak Savaşı gibi savaş senaryoları söz konusu olduğunda psikologların, özellikle de ABD'deki psikologların, yaptıkları üzerinde durmuştu.

Dr. Değirmencioğlu medyanın savaş gerçeğini çarpıtarak yansıtmaması ve ana akım medyanın etkisinden kurtulabilmek için kullanılabilecek, yansıtılmayan gerçeklerin ve yerel önceliklerin aktarılmasını sağlayabilecek bir köprü işlevi görecektir farklı iletişim yollarına gereksinim olduğu üzerinde özellikle durmuştu. Porto Riko'yu ziyaretinin amaçlarından birinin, Türkiye-Porto Riko arasında böyle bir köprü kurmak olduğunu vurgulamıştı.

Bu konuşmada Steven Behnke önemli bir yer tutuyordu. Bu sayede Behnke'nin psikolojinin savaşa hizmet etmesindeki rolü hakkında bilgi edindik. Behnke'nin Porto Riko

* *Decolonizing Ethics in Puerto Rico* başlıklı metin Türkçe'ye Serdar M. Değirmencioğlu tarafından çevrilmiştir.

** Porto Riko Üniversitesi Psikoloji Bölümü Doktora Öğrencisi

ziyaret edeceğini duyduğumuzda biz öğrenciler ve bazı psikologlar çok endişelendik. Kendimize sorduk: Behnke'yi kim veya hangi kuruluş davet etmişti? Etik üzerine bir seminer vermesinin amacı neydi? Bu seminerlerin yararı ne olacaktı; seminerlerden kimler yararlanacaktı?

Bu soruları hep birlikte tartıştıktan sonra Behnke'nin kim olduğunu ve neden gelmesi gerektiğine ilişkin bilgi yaymak üzere bir kampanya başlatmaya karar verdik. Behnke'yi davet eden kurumsal yapıyı saptadık ve deşifre ettik. Davet, APB'nin işleyişine yakın duran Porto Riko Üniversitesi Psikolojik Araştırmalar Enstitüsü'nden gelmişti ve Porto Riko Psikoloji Birliği bu davete destek vererek ulaşım ve konaklama giderlerini karşılamayı üstlenmişti.

Elde ettiğimiz bilgileri birçok kuruluşa (Af Örgütü, ACLU, Savaş Karşıtı Anneler gibi) dağıttıktan ve bize destek verebilecek önemli kişileri saptadıktan sonra, konunun ele alınacağı Porto Riko Psikoloji Birliği Yönetim Kurulu toplantısına katıldım. Yönetim Kurulu toplantısında öğrenci temsilcisi olduğum bulunuyordum.

Kurul geçmişte muhafazakâr bir çizgi izlemişti ve Porto Riko Psikoloji Birliği'nin APB'de fahri üyeliği bulunuyordu. Toplantıda Behnke'nin savaş yanlısı tutumu açıklık kazandı ve yönetim Behnke ziyaretine vereceği desteği geri çekmeye oy çokluğu ile karar verdi. Bu karar Behnke'nin ziyaretinin iptal edilmesine yol açtı.

Bilginin demokratikleşmesi değişim için gerekli koşulları yaratabilir ve sağlam bilgilere dayanan uygulamaların gerçekleşmesini kolaylaştırabilir. Bilgiyi ve iletişimi kontrol eden kuruluşlar (örn., büyük medya) hangi haberlerin sunulacağına ve hangilerinin sunulmayacağına, kendi çıkarları doğrultusunda karar veriyorlar. Bilginin dolaşımının sağlanması kurumsal yapıların gerçek niyetlerinin anlaşılmasında çok yararlı olabilir. Niyetlerin önünden gizlilik perdesinin kaldırılması ile psikoloji gibi disiplinlerdeki etik ilkelerin uygulanması kolaylaşacaktır.

Porto Riko'da son aylarda verdiğimiz mücadeleden çıkardığımız bu dersi sizlere *Eleştirel Psikoloji Bülteni* aracılığıyla aktarmak istedik.